

Ефективна комунікація	Самоконтроль	Емпатія	Кооперація	Аналіз проблем і прийняття рішень	Запобігання конфліктам та їх розв'язання	Асертивність	Самооцінка, самоповага	Повага до прав людини	Гендерна чутливість	Активне громадянство

Тема 5. Уміння слухати

Мета

Сприяти розвитку навичок спілкування, уміння активно слухати.

Результати навчання

Наприкінці заняття учні:

- *розуміють* відмінність між «слухати» і «чути»;
- *пояснюють*, що означає «слухання усім тілом»;
- *демонструють* уміння активно слухати співрозмовника.

Обладнання і матеріали

- Роздруківки роздаткових матеріалів для учнів за темою.
- Комп'ютер, доступ до Інтернету, мультимедійний проектор (бажано).

Що підготувати заздалегідь

- Перевірити презентацію до теми «Уміння слухати».

Орієнтовний план уроку

Стартові завдання	8 хв.
Обговорення ситуацій «Уміння слухати»	10 хв.
Руханка на уважність «Саймон каже»	4 хв.
Бесіда «Що означає слухати»	8 хв.
Вправа «Слухання усім тілом»	4 хв.
Підсумкові завдання	6 хв.
Усього тривалість	40 хв.

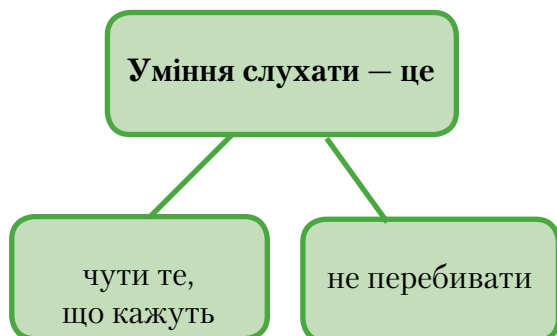
Стартові завдання (повторити попередній матеріал і перейти до нового)

1. Зворотний зв'язок: «Про що ми говорили на минулому уроці?» Вислухайте відповіді дітей, підсумуйте: «На попередньому уроці ми вчилися ввічливо говорити і правильно висловлювати прохання».
2. Актуалізація нової теми: «Сьогодні ви переконаєтесь, що вміння слухати таке ж важливе у спілкуванні, як і вміння говорити. Ми поміркуємо про різницю між «слухати» і «чути», а також вчитимось слухати усім тілом».
3. Знайомство. Запропонуйте дітям по черзі представитися і сказати про себе два факти – один правдивий і один неправдивий (наприклад: «Я граю на сопілці» і «Я граю на бандурі»). Сусід справа має уважно вислухати і спробувати вгадати, який факт є правдивим, а який — неправдивим. Клас може допомогти.

Запитання для обговорення:

- Що було легко вгадати, а що — складно?
- Що вам допомагало? (Міміка, паузи, очевидно нереальні факти...)

Обговорення ситуацій «Уміння слухати» (переконати у важливості уміння слухати)

1. **Слово вчителя:** «Спілкування — це діалог, під час якого людина і говорить, і слухає. Уміння слухати не менш важливе, ніж вміння говорити. Якщо людина тільки удає, що слухає, а сама відволікається і думає про своє, вона може не почути щось дуже важливе і навіть образити співрозмовника».
2. Запропонуйте учням виконати Завдання 1 у Роздаткових матеріалах для учнів.

Завдання 1

Розгляньте малюнки про уважного і неувважного слухача і обговоріть відповіді на запитання внизу сторінки.

✓ Хто з дітей уважно слухає, а хто — ні? Як ви це зрозуміли?

✓ Що свідчить про те, що людина уважно слухає (опишіть її вираз обличчя, положення тіла, міміку, жести...)?

✓ Як можна зрозуміти, що тебе не слухають?

✓ Яка різниця між «слухати» і «чути»?

✓ Про кого кажуть «В одне вухо влітає, а в друге — вилітає»?

106

Запитання для обговорення:

- Хто з дітей уважно слухає, а хто — ні? Як ви це зрозуміли?
- Що свідчить про те, що людина уважно слухає (опишіть її вираз обличчя, положення тіла, міміку, жести...)?
- Як можна зрозуміти, що тебе не слухають?
- Яка різниця між «слухати» і «чути»?

- Про кого кажуть: «В одне вухо влітає, а в друге — вилітає»? (Про того, хто слухає не уважно, а тому не чує співрозмовника або ж одразу забуває).

Підсумуйте: «Уміння слухати найважливіше у спілкуванні».

3. Запропонуйте кільком учням по черзі прочитати вголос оповідання В. Осєєвої «Хороше».

Завдання 2

Хороше

Прокинувся Юрчик зранку. Подивився у вікно. Сонце світить. День такий хороший. І захотілося хлопчикові самому щось хороше зробити. От сидить він і думає:

«Що, коли б моя сестричка тонула, а я б її врятував!»

А сестричка тут як тут:

– Погуляй зі мною, Юрчику!

– Іди, не заважай думати!

Образилася сестричка, відійшла. А Юрко думає:

«Ось якби на няню вовки напали, а я б їх застрелив!»

А няня тут як тут:

– Прибери посуд, Юрчику.

– Прибери сама – ніколи мені!

Похитала головою няня. А Юрко знову думає:

«Ось якби Трезорка в колодязь упав, а я б його витягнув!»

А Трезорка тут як тут. Хвостом виляє:

«Дай мені попити, Юрку!»

– Йди геть! Не заважай думати!

Стулив Трезорка пашу, поліз у куці. А Юрко до мами пішов:

– Що б мені такого гарного зробити?

Погладила мама Юрчика по голові:

– Погуляй із сестричкою, допоможи няні посуд прибрати, дай водички Трезору.

Валентина Осєєва

- ✓ Що хотів зробити хлопчик уранці?
- ✓ Чи почув він прохання сестрички, няні, псика?
- ✓ Що йому порадила мама?

107

Примітка. Якщо не вистачає часу – це завдання можна пропустити.

Запитання для обговорення:

- Що хотів зробити хлопчик, прокинувшись вранці? (Щось хороше для своєї сестрички, няні, псика).
- Чи почув він прохання сестрички, няні, псика? (Ні, бо він мріяв про хорошу справу, а не розумів, що це і було б саме тим хорошим).

- Що порадила йому мама? (Зробити саме те, що тебе просять).

Підсумуйте: «Учись уважно слухати і чути співрозмовника, виконувати його прохання».

Руханка на уважність «Саймон каже» (виконується стоячи)

Запропонуйте учням стати в коло і виконувати ваші вказівки, тільки якщо вони починаються зі слів: «Саймон каже...» В іншому разі вони мають просто стояти.

- Саймон каже: «Торкніться голови».
- Саймон каже: «Підніміть праву ногу».
- Саймон каже: «Поворухіть пальцями на руках».
- Пострибайте вгору і вниз.»
- Саймон каже: «Оберніться».
- Саймон каже: «Потрясіть головою».
- Поплескайте в долоні.»
- Саймон каже: «Підніміть ліву ногу».
- Саймон каже: «Підніміться на носочки настільки високо, наскільки зможете».
- Натисніть на ніс.»
- Саймон каже: «Побігайте на місці».
- Саймон каже: «Притисніть лікті до тулуба».
- Саймон каже: «Присядьте».
- Саймон каже: «Постійте на одній нозі».
- Присядьте.»
- Саймон каже: «Присядьте на одній нозі».
- Саймон каже: «Доторкніться до пальців ніг».
- Саймон каже: «Торкніться до лівого вуха».
- Саймон каже: «Зігніть коліна».
- Саймон каже: «Покрутіться на місці».
- Потупотіть ногами.
- Саймон каже: «Торкніться брів».

- Саймон каже: «Нахиліться вперед».
- Саймон каже: «Станьте навшпиньки».
- Підніміть праву руку.»
- Саймон каже: «Торкніться підлоги».
- Погавкайте, як собачка.»

Бесіда «Що означає слухати?»

(з'ясувати різницю між «слухати» і «чути»)

1. Попросіть учнів дати відповіді на запитання:
  - Що означає слухати? (Можливі відповіді: прислухатися до того, що хтось говорить).
  - Чути — це те ж саме, що слухати? Чому так або чому ні? (Можливі відповіді дітей: чути і слухати — різні речі — ви можете почути щось, але не зрозуміти; ви могли б почути вчителя, але не звертаєте уваги на те, що він говорить).
  - Коли важливо бути хорошим слухачем? (Можливі відповіді: коли вчитель щось пояснює; коли хтось дає вам інструкції про те, як діяти; коли комусь сумно і він ділиться своїми почуттями).
  - Що може статися, якщо ви не вмієте слухати? (Можливі відповіді: ви можете не знати, що робити; інші можуть думати, що ви їх не поважаєте; ви могли б не почути щось важливе і потрапити в біду).
  - Які частини тіла ви використовуєте, якщо ви — хороший слухач? (Більшість учнів будуть говорити тільки «вуха» — якщо важливо пояснити, що ми насправді використовуємо кілька частин тіла, будучи хорошим слухачем: вуха, очі, мозок, рот, серце, руки, ноги. Це називається «слухати всім тілом»).

Підсумуйте: «Чути — це, коли ви звертаєте увагу на те, що говорять і як говорять, і намагаєтеся почути і зрозуміти».

Вправа «Слухання усім тілом» (навчити дітей розрізняти ознаки активного слухання)

1. За допомогою презентації проведіть мозковий штурм, запитавши клас, що робить кожна частина тіла під час активного слухання.

Примітка: Під час повноекраної демонстрації презентації спочатку «клікніть» на слайд 9. Коли з'явиться рамочка, — запитайте дітей «Що роблять..?». Після того як прослухали відповіді дітей, «клікніть» ще раз — і в рамочці з'явиться відповідь.

- Що роблять ваші вуха під час слухання? (Можливі відповіді: слухають те, що говорять).
- Що роблять ваші очі під час слухання? (Дивляться на того, хто говорить).
- Що робить ваш мозок під час слухання? (Думає про те, що сказано, уявляє це).

- Що робить ваш рот під час слухання? *(Нічого – поводитьься тихо, ніяких розмов або перепитує, що незрозуміло).*
  - Що робить ваше серце під час слухання? *(Відчуває емоції з приводу сказаного).*
  - Що роблять ваші руки під час слухання? *(Нічого не роблять, лежать спокійно).*
  - Що роблять ваші ноги під час слухання? *(Стоять спокійно, не човгають).*
  - Чому так важливо використовувати все тіло для активного слухання? *(Щоб зрозуміти те, що говорять; щоб виявити повагу до того, хто говорить).*
3. Завершальна вправа. Запропонуйте учням сісти зручно, розслабитися, закрити очі і прислухатися до звуків довкола. Через хвилину запропонуйте кільком дітям озвучити те, що вони почули.
  4. Домашнє завдання *(виконується за бажанням дітей)*.
    - Запропонуйте учням виконати Завдання 3 у Роздаткових матеріалах для учнів.

Підсумуйте: «Щоб бути уважним слухачем потрібно слухати не лише вухами, а й усім тілом».

Підсумкові завдання (закріпити отримані знання)

1. Обговорити з учнями, як вони розуміють прислів'я:

«Людина має два вуха, щоб багато слухати, а один язик, щоб менше говорити».

«Слухай багато, а говори мало».

«Слово – срібло, а мовчання – золото».

«Вмієш казати, вмій і мовчати».

2. Зачитати висновки:

- Спілкування — це діалог, під час якого людина і говорить, і слухає.
- Щоб тебе поважали, навчися уважно слухати співрозмовника
- Бути хорошим слухачем означає слухати усім тілом.

- Запропонуйте дітям до наступного заняття кілька разів (удоба, надворі, у парку) зупинитись і прислухатися до звуків довкола них. Потім записати все, що вони почули (наприклад, шелест листя, шум автомобіля, краплі дощу...). Ця вправа дуже корисна, вона розвиває навички активного слухання.